

Ванина Сумрова

Институт за български език „Проф. Л. Андрейчин“
Българска академия на науките
София, България

Рецензии и обзори

За словото – нови търсения и подходи.

**Юбилеен сборник в чест на чл.-кор. проф. д.ф.н. Емилия Пернишка.
София, Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 2016. 475 с.**

За словото – нови търсения и подходи е вторият юбилеен сборник (след *Светът в речника. Светът на речника*, излязъл преди 10 години) в чест на чл.-кор. проф. д.ф.н. Емилия Пернишка. Съставители и научни редактори са Диана Благоева и Сия Колковска.

В него се поместени 46 статии и студии (две от които – на полски и една – на руски език) на учени от България и чужбина (от Института за български език, Кирило-Методиевския научен център към БАН, СУ „Св. Климент Охридски“, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, РУ „А. Кънчев“ и др., както и от Прага, Братислава, Варшава, Турция).

Сборникът започва с подробен биографичен очерк за юбиларката, в който чл.-кор. проф. Мария Попова проследява нейния научен и преподавателски път, като очертава приносите ѝ в нашето езикознание. Не е пропуснато да бъде спомената и разнообразната ѝ експертна, обществена и ръководна дейност.

В сборника ще откриете и пълна библиография на трудовете на Ем. Пернишка. Препечатани са и две нейни интервюта за пътя ѝ към и в науката за езика, както и по различни актуални въпроси, отнасящи се до българския език, до ролята на учителите, мястото на учените в обществото и др. В края на сборника са публикувани и нейни снимки, свързани с различни периоди и събития от живота ѝ.

Публикуваните изследвания са с широк тематичен обхват – *лексикология и семантика; лексикография; неология и неография; терминология и терминография; фразеология; граматика; словообразуване; фонология; ономастика; социолингвистика; лингвокултурология; диалектология; методика на обучението по български език.*

Най-голям дял в сборника обаче имат разработките, свързани тематично или съдържателно с областите от езикознанието, на които са посветени най-много от трудовете на проф. Пернишка – лексикология, семантика, лексикография, неология, лингвокултурология.

Изследванията в сборника представят отделни лексикални и лексикално-семантични въпроси, включително в сравнителен или съпоставителен план, напр. за семантичната структура и семантичния потенциал на думата *мерак* (М. Стаменов); за категорията посесивност при роднинските названия и постановките по този въпрос в българската научна литература (Цв. Георгиева); за възможностите за съпоставително моделиране на лексикалната семантика (П. Легурска); за междуезиковата синонимия с оглед на славянския речников фонд (А. Ангелов); за парафразата в българския и в немския език (П. Пехливанова, Л. Бурова) и др. Засегнати са и методологични и технологични въпроси на изучаването на лексиката в средното училище (К. Димчев). Диалектната лексика и други диалектни особености (на говор или в преводна литература) са разгледани в изследванията на Л. Антонова-Василева, Сл. Керемидчиева, Г. Митринов и Ил. Гаравалова.

На фразеологични въпроси в сравнителен и съпоставителен план са посветени две статии: български и хърватски фразеологизми със структура на въпросително изречение (Ем. Недкова) и митологични и библейски фразеологични съчетания в европейските езици (А. Кочева).

Проблематиката, свързана с различни теоретични и практически аспекти на лексикографията – едно- или двуезична, синхронна или диахронна – обхваща статиите, в които са представени напр. концепцията и принципите за съставяне на етнолингвистичен речник на народната медицина (М. Витанова), матрична таблица за типологизиране на паремиографските трудове (Д. Илиева), използването на Българския национален корпус при работата върху многотомния *Речник на българския език* (С. Колковска, В. Сумрова), рускочешка лексикална база от данни, която може да функционира и като двуезичен речник (Х. Сикстова), лексикографското описание на антонимията в българския език в исторически план (Т. Илиева), значението за историческата лексикология и за лексикалната медиевистика на Допълнението към *Старобългарския речник* (в т. II) с нов лексикален материал – почти 280 лексеми – от неизследвани новооткрити ръкописи и извори (М. Цибранска-Костова, Е. Мирчева).

В раздела за неология и неография присъстват изследвания, посветени на актуални въпроси, свързани не само с българския език, но и с други славянски езици. Разглеждат се (за пореден път) системността и антисистемността при словообразователните неологизми в български и чешки (Б. Нишева), както и тематичните области от новата спортна лексика в тези два езика (Д. Колев), парадигматичните отношения при новите феминални названия в българския език (В. Сумрова) и др. Внимание се обръща и върху някои проблеми на неографията, напр. за възможните нормативистични насоки в неографската практика, както и за актуални задачи, чието решаване е предизвикателство пред неографите днес (Д. Благоева, С. Колковска).

Терминологичните и терминографските въпроси, отразени в сборника, засягат класифицирането и типологизирането на терминографските трудове въз основа на множество терминографски параметри и субпараметри (М. Попова), макроструктурата на терминологична база знания с оглед на отразяването на понятийно-семантичната системност в терминологията

(Ек. Петкова), особеностите на лексикографското представяне на термините в *Терминологичен речник по екология и опазване на околната среда* (Кр. Симеонова).

Лингвокултурологичната тематика също има значително присъствие в сборника, като са интерпретирани концептите *светлина* и *тъмнина* в езика на новобългарските дамаскини (В. Мичева), образите на *дървото* и *камъка* в българската лингвокултура (И. Панчев), лингвокултурните аспекти в номинациите за здраве в съпоставка между българския и турския език (Й. Захаријева, Р. Демирова) и др.

Отделни въпроси на словообразуването (Д. Митев, Ат. Атанасова), граматиката (Ст. Димитрова, М. Лакова), фонологията (Ив. Кочев, Д. Баева, Д. Игнатова-Цонева), ономастиката (Б. Парашкевов, М. Влахова-Ангелова) и социолингвистиката (М. Виденов, Л. Кирова, М. Димитрова, М. Парзулова) също се разглеждат в сборника.

Освен авторите, съставителките и научните редакторки на сборника – проф. Д. Благоева и проф. С. Колковска – също имат важен принос за него – както за организирането от начало до край на работата по неговото създаване и отпечатване, така и заради редакторската им дейност.

Поздравления заслужават и редакторката Катя Тошева, художникът на корицата Константин Жеков и графичната дизайнерка Даниела Мицева от издателството на БАН „Проф. Марин Дринов“ заради качествено свършената работа. Доброто впечатление от книгата се допълва и от прекрасното ѝ полиграфично оформление.

Искрено се надявам, че този сборник е зарадвал юбилярката. А разработките, свързани тематично или съдържателно с нейни изследвания, показват, от една страна, стойността на теоретичните постановки, изводи и наблюдения на проф. Пернишка, а от друга – че те служат за отправна точка и на бъдещи лингвистични проучвания.

✉ Ванина Сумрова
primma@mail.bg